

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΕΝΔΟΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2022

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ : Άριστοτέλους, Πολιτικά, 1,12, 1253a29-39

Φύσει μὲν οὖν ἡ ὀρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν [:τὴν πόλιν]· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζῶων ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χεῖριστον πάντων. Χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὄπλα· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὄπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τάναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα.

Διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδὴν χεῖριστον. Ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A1. Να χαρακτηρίσετε την κάθεμία από τις παρακάτω περιόδους με τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5), και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με τις φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5).

1. Ο άνθρωπος συγκρότησε κοινωνία από την ανάγκη επιβίωσης.
2. Ο άνθρωπος είναι το τέλειο ὄν.
3. Η φύση προίκισε τον άνθρωπο με όπλα.
4. Ο άνθρωπος εξαιτίας της φρόνησης υπηρετεί την αρετή.
5. Η δικαιοσύνη φέρει την ευταξία στην πολιτική κοινωνία.

Μονάδες 10

B1. α. Σε άλλη ενότητα των Πολιτικών ο Αριστοτέλης υποστηρίζει ότι η πόλη υπάρχει «εκ φύσεως». Εδώ αναφέρεται σ' εκείνον «που πρώτος τὴν συγκρότησε». Πώς εξηγείται αυτή η αμφισημία εκ μέρους του φιλοσόφου;

Μονάδες 5

B1. β. Ποιά θέση έχει η δικαιοσύνη στην πολιτική κοινωνία με βάση το απόσπασμα : «Ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις»;

Μονάδες 5

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

B2. Ποιά είναι η προϋπόθεση, ώστε ο άνθρωπος να ολοκληρωθεί με βάση τα εφοδία που τού έδωσε η φύση; Στην απάντησή σας να συνδυάσετε όσα αναφέρει ο Αριστοτέλης στο κείμενο που σας δόθηκε, αλλά και στο παρακάτω κείμενο :

«Όπως έχουμε ήδη πει πολλές φορές, η φύση δεν κάνει τίποτε δίχως λόγο και χωρίς αιτία. Άς προσέξουμε ύστερ' απ' αυτό ότι ο άνθρωπος είναι το μόνο ζώο που είναι εφοδιασμένο με την ικανότητα του λόγου. Η απλή φωνή δεν εκφράζει, ως γνωστόν, παρά μόνο την λύπη και την ευχαρίστηση· γι' αυτό και υπάρχει σε όλα τα ζώα· η φύση τούς έδωσε, πράγματι, όλη κι όλη αυτήν την ικανότητα, να αντιλαμβάνονται το δυσάρεστο και το ευχάριστο και αυτά να τά κάνουν φανερά το ένα στο άλλο· του λόγου όμως ο προορισμός είναι να κάνει φανερό τι είναι ωφέλιμο και τι βλαβερό και, άρα, τι είναι δίκαιο και τι άδικο· αυτό είναι, πράγματι, που ξεχωρίζει τον άνθρωπο από τα άλλα ζώα : Μονάχα αυτός αντιλαμβάνεται το καλό και το κακό, το δίκαιο και το άδικο και όλα τα άλλα παρόμοια πράγματα —και, φυσικά, η συμμετοχή σε όλα αυτά είναι που κάνει την οικογένεια και την πόλη.» Αριστοτέλους, Πολιτικά 1253a7-18

Μονάδες 10

B3. Να δηλώσετε την ορθότητα των παρακάτω φράσεων :

1. Ο Αριστοτέλης διάβαζε τα βιβλία ιατρικής του πατέρα του.
2. Ο Αριστοτέλης κατέβηκε στην Αθήνα να φοιτήσει στην σχολή του Επίκουρου.
3. Ο Πλάτωνας προσφώνούσε τον Αριστοτέλη αναγνώστη.
4. Ο Αριστοτέλης επηρεάστηκε από την προσωπικότητα του Εύδοξου.
5. Έργο του Αριστοτέλη είναι η «πολιτεία».

Μονάδες 10

B4α. Με ποιές λέξεις του κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια οι λέξεις : αυθόρμητος, λυσιτελής, άρθρο, αφοσίωση, έδεσμα, υποταγή.

Μονάδες 6

B4β. Να χρησιμοποιήσετε τις παρακάτω λέξεις με διάφορη σημασία σε φράσεις της νέας ελληνικής (σε όποιο γραμματικό τύπο θέλετε, διατηρώντας τους ρηματικούς και πτωτικούς τύπους) : τελεωθείς, δίκη.

Μονάδες 4

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Ισοκράτης για να υποστηρίξει την άποψή του ότι οι Αθηναίοι δικαιούνταν ηγετικό ρόλο σε μια μελλοντική πανελλήνια εκστρατεία εναντίον των Περσών,

ανάμεσα στα άλλα, στην αρχή αυτού του τμήματος του λόγου του, του συμβουλευτικού, υπενθύμισε ότι μετά την ήττα στον πελοποννησιακό πόλεμο και την ανάληψη της ηγεμονίας από τους Λακεδαιμονίους επικράτησαν στον ελλαδικό χώρο οι τυραννικές πρακτικές και η ηθική εξαχρείωση.

ΤΕΛΟΣ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἄντι δὲ τοῦ πρὸς ἑτέρους περὶ τῆς χώρας πολεμεῖν ἐντὸς τείχους οἱ πολῖται πρὸς ἀλλήλους μάχονται, πλείους δὲ πόλεις αἰχμάλωτοι γεγόνασιν ἢ πρὶν τὴν εἰρήνην ἡμᾶς ποιήσασθαι, διὰ δὲ τὴν πυκνότητα τῶν μεταβολῶν ἀθυμοτέρως διάγουσιν οἱ τὰς πόλεις οἰκοῦντες τῶν ταῖς φυγαῖς ἐζημιωμένων· οἱ μὲν γὰρ τὸ μέλλον δεδίασιν, οἱ δ' ἄει κατιέναι προσδοκῶσιν. Τοσοῦτον δ' ἀπέχουσι τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς αὐτονομίας, ὥσθ' αἱ μὲν ὑπὸ τυράννοις εἰσὶ, τὰς δ' ἄρμοσταὶ κατέχουσιν, ἔνια δ' ἀνάστατοι γεγόνασι, τῶν δ' οἱ βάρβαροι δεσπότες καθεστήκασιν· οὗς ἡμεῖς διαβῆναι τολμήσαντας εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ μείζον ἢ προσῆκεν αὐτοῖς φρονήσαντας οὕτω διέθεμεν, ὥστε μὴ μόνον παύσασθαι στρατείας ἐφ' ἡμᾶς ποιουμένους ἀλλὰ καὶ τὴν αὐτῶν χώραν ἀνέχεσθαι πορθουμένην, καὶ διακοσῖαις καὶ χιλίαις ναυσὶν περιπλέοντας εἰς τοσαύτην ταπεινότητα κατεστήσαμεν, ὥστε μακρὸν πλοῖον ἐπὶ τάδε Φασήλιδος μὴ καθέλκειν, ἀλλ' ἡσυχίαν ἄγειν καὶ τοὺς καιροὺς περιμένειν, ἀλλὰ μὴ τῇ παρουσίᾳ δυνάμει πιστεύειν. Καὶ ταῦθ' ὅτι διὰ τὴν τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων ἀρετὴν οὕτως εἶχεν, αἱ τῆς πόλεως συμφοραὶ σαφῶς ἐπέδειξαν· ἅμα γὰρ ἡμεῖς τε τῆς ἀρχῆς ἀπεστερούμεθα καὶ τοῖς Ἑλλησιν ἀρχὴ τῶν κακῶν ἐγίγνετο.

Ἰσοκράτης, Πανηγυρικός, 4, 116-119

- ὁ ἢ ἀνάστατος, τὸ ἀνάστατον: ὁ διωγμένος, ὁ εξαφανισμένος
- μέγα φρονέω-ῶ: περηφανεύομαι
- καθελκύω-καθέλκω: σύρω πλοῖο στη θάλασσα

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφραστεί το χωρίο: «Ἄντι δὲ τοῦ πρὸς ἑτέρους ...οἱ βάρβαροι δεσπότες καθεστήκασιν.».

ΤΕΛΟΣ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Μονάδες 20

Γ2. Πώς αντιμετώπισαν στο παρελθόν οι Αθηναίοι τους Πέρσες όταν πέρασαν στην Ευρώπη σύμφωνα με τον ρήτορα;

Μονάδες 10

Γ3. «Ἄντι δὲ τοῦ πρὸς ἑτέρους περὶ τῆς χώρας πολεμεῖν ἐντὸς τείχους οἱ πολῖται πρὸς ἀλλήλους μάχονται, πλείους δὲ πόλεις αἰχμάλωτοι γεγόνασιν ἢ πρὶν τὴν εἰρήνην ἡμᾶς ποιήσασθαι, διὰ δὲ τὴν πυκνότητα τῶν μεταβολῶν ἀθυμοτέρως διάγουσιν οἱ τὰς πόλεις οἰκοῦντες τῶν ταῖς φυγαῖς ἐζημιωμένων».

Στο παραπάνω χωρίο :

α. Να εντοπίσετε τα ουσιαστικά α κλίσης και να τα μεταφέρετε στη δοτική ενικού (μονάδες 5)

β. Να καταγράψετε τους ρηματικούς τύπους που προέρχονται από συνηρημένα ρήματα (μονάδα 1) και να τα μεταφέρετε στο β ενικό πρόσωπο Προστακτικής Ενεστώτα (μονάδες 4).

Μονάδες 10

Γ4. α. Να χαρακτηριστούν συντακτικά οι υπογραμμισμένοι τύποι του κειμένου.

Μονάδες 5

Γ4. β. «οὓς ἡμεῖς διαβῆναι τολμήσαντας εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ μείζον ἢ προσῆκεν αὐτοῖς φρονήσαντας οὕτω διέθεμεν».

α. Να εντοπίσετε το είδος των μετοχών της παραπάνω περιόδου και να δηλώσετε αν είναι συνημμένες ή απόλυτες.

β. Να τις αναλύσετε στις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις.

Μονάδες 5

ΤΕΛΟΣ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας σε όλα** τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μολύβι μόνο για σχέδια, διαγράμματα και πίνακες.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μια (1) ώρα και δεκαπέντε (15) λεπτά μετά τη διανομή των θεμάτων.

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**